

Egy jégkirálynő hányattatásai

**Katerina Tucková
Gerta Schnirch
meghurcoltatása**

Fordította: Csoma Borbála
Kalligram Kiadó, 2012
390 oldal, 3200 Ft

Az írásom címében szereplő „jégkirálynő” kifejezés a kortárs cseh irodalom nagy ígéretének tartott Katerina Tucková regényében egy fiatal lány, Barbora szájából hangzik el, aki saját édesanyját, a zaklatott életű Gerta Schnirchet látja ilyennek. Érzelmek nélküli, fásult nőnek, aki véleménye szerint mindvégig „beteljesületlen és felesleges életet élt.”

Pedig Barbora anyja megpróbáltatásai közül egy sor dologról nem is tud. Pontosabban nem akar tudni. Valószínűleg, ha mindenről tudna, anyja „jégkirálynő-arca” alatt meg tudná látni az igazi Gertát. S meg tudná érteni jégkirálynővé válásának fájdalmas folyamatát.

Azt a folyamatot, amelyben Gerta II. világháború előtti, Brünnben töltött, boldog kislány-élete anyja halálával és a háború kitörésével végleg megváltozik.

Mert Tucková főhősének hányattatásai korántsem a kötet magyar kiadásának fűszövegében olvasható „brünni halálmenet”-tel kezdődtek, melynek során a Brünn városában élő németeket a háborúban elkövetett bűneik miatt – a kollektív felelősségre vonás elve alapján – a csehek embertelen körülmények között kitoloncolták a városból. Ez már csak a következménye volt a Gerta egész sorsát megpecsételő kettős identitásnak. Anyja révén cseh, apja révén német származásának, amelyből az oly nagyon szeretett, korán elvesztett anyja után imádta cseh gyökereit, gyűlölte viszont németiségét, s német identitását apját. S bár Gerta az anyja után mindig is csehnek érezte magát, mégis, utált németisége miatt kellett egész életében „bűnhődnie”.

A ki nem élhetett csehsége és az erőszakosan ráoktrojált németisége, a saját apjától fogant gyermekének, Barborának a megszülése, s ifjúkori szerelmével, Karellal együtt szülővárosának elvesztése egyként vezetett odáig, hogy mire Gerta a „brünni halálmenet” tagjaként a vérfertőző viszonyból fogant gyermekével, tulajdonképpen maga szülte saját féltestvérével vándorol a karján, már jégkirálynőként viselkedik. Elcsüggedt, megfáradt, megtört nőként, s ami a legfontosabb, hitehagyottként. Olyan emberként, aki, köszöni, de már nem kér a hitből, az Istenből, mert úgy érzi, ennyi borzalom után rajta már ez se segíthet: „Ha Gerta még képes lenne imádkozni, naponta felkeresné a Mária-szobrot, hogy visszakönyörögje régi életét. A háború előtti életét, amikor még minden rendben volt.[...] Menne ő naponta Szűz Máriához könyörögni,

hogy adja vissza az otthonát és az otthona nyugalalmát a falióra csöndes tiktakolásával. Ha képes lenne rá, ott álldogálna órákon keresztül és imádkozna. De nem megy. Sem az Isten, sem Szűz Mária nem segített neki, amikor a leginkább szüksége lett volna rájuk. Soha többé nem lesz nagyobb szüksége rájuk, mint akkor volt. Kizárta őket az életéből.”

Gerta hitehagyottsága azért annyira szembeötlő a műben, mert rajta kívül mindenki, minden szereplő képes hinni valamiben. Lehet az a valami természetesen az Isten – mint azoknál az asszonyoknál, Teresánál, Hermínánál – akik vele élték át a halálmenetet, megmaradt istenhitük mégis átlendítette őket a fásultságon, a Gertára jellemző „minden mindegy”-állapoton. De lehet az a valami a szerelemben vetett hit is, mint Gerta lányánál, Barboránál, akinek élete leendő férjébe beleszeretve nyer új értelmet, s távolítja el rosszkedvű anyjától. S végül lehet az a valami a nemzeti hovatartozásba vetett hit is. Ami szinte minden szereplőre jellemző, mellyel Tucková azt érzékelteti, hogy talán ez az egyik legfontosabb tényező, ami egy személyiség integritásához elengedhetetlen. Hogy a nemzeti hovatartozás még az istenhitnél is erősebb tud lenni, sőt, helyettesítheti is azt. Még akkor is, ha általa esetleg az adott illető rossz ügyet szolgál, rossz oldalra áll. Például Gerta fivére, aki élete végéig hitt – apjától örökölt németisége folytán – a német felsőbbrendűségben. Még halálos ágyán is úgy gondolta, hogy Németország lett volna képes jobb sorsra fordítani az egész világot. S hogy nem így történt, az – éppen erős meggyőződése miatt – véleménye szerint nem a németek hibája. S Friedrich úgy hal meg, hogy ezzel a fals tudattal ugyan, de személyisége integritását végig meg tudja őrizni.

Gertából azonban mindez hiányzik. A szerelemben rég nem hisz, Istenben pedig nem tud, s élete során végig a „nemzetiségek közötti úrben” létezik. Mert vele a sors ebből a szempontból is teljesen elbánt: ha csehnek érezte magát, németisége miatt büntették, ha Brünnbe visszatérve el szeretett volna menni a német kisebbség összejeveteleire, a csehek nem fogadták volna be... Az élet minden területére kiterjedő hitnélkülisége „fejlesztette ki” arcán a jégkirálynő-maszkot. Ezt a fájdalmakkal és megaláztatásokkal teli, ötven éven keresztül ráarakódó, senki által föl nem téphető, le nem kaparható kérget.

Irodalmi ajánlatunk

Paris A Love Story – Kati Marton – 4130 Ft

A magyar származású amerikai újságíró Kati Marton új könyve műfaja szerint memoár, találó angol alcíme szerint „love story”, valójában szerelmi vallomás, szerelmeinek története. Fordulatokban gazdag életének szinte minden fontos eseménye Párizshoz kötődik: itt járt egyetemre 1968-ban, itt szövődött romantikus kapcsolata első férjével, gyermekei apjával, Peter Jenningszel, a közismert amerikai tévés újságíróval, válása után itt alakult barátsága mély és tartós szerelemmé második férjével, Richard Holbrooke amerikai diplomatával. Holbrooke halála után ebben a számára varázslatosan otthonos és idegen városban küzd a veszteség fájalmával és keresi a veszteség utáni élet lehetőségét. Regényszerűen izgalmas könyve megejtően személyes korrajz, a ma már történelminek minősülő események sűrűjében élő újságíró, író és diplomatafeleség hiteles „tudósítása” diáklázadásról, háborúkról, ismert és kevésbé ismert közszereplőkről, a világpolitika hétköznapjairól.

Now is Good – Jenny Downham – 2145 Ft

Élj át minden pillanatot - szeress minden percben! Tessa leukémiás. Vele tényleg meg fog történni az, amitől szinte mindenki retteg: rövidesen meg fog halni. Csakhogy ő 16 éves, és mindössze néhány hónapja marad arra, amire az egészségnek egy egész élet adatik. A halálos betegség nyomasztó tudata, a végeláthatatlan orvosi vizsgálatok borzasztó hangulata és a gyógyszerek okozta rosszulletek ellen a lány egy tervet fundál ki: készít egy amolyan "bakancs-listát". Az első helyen szüzességének elvesztése áll. Mivel minden szabály alól felmenti betegsége, fenntartások nélkül kezdi el a pontok megvalósítását, megélését. Eközben érzései és kapcsolatai a családjával és a barátaival hihetetlenül elmélyülnek. Tessa rájön: nem könnyű megszerezni azt amire vágyunk, s hogy néha a legváratlanabb dolgok válhatnak a legfontosabbá.

No Country for Old Men – Cormac McCarthy – 2860 Ft

A vadnyugat lidércei kísértének a vidéken, csak hősök nincsenek már - annál több az áldozat. Halott emberek mindenütt: bűnözők, bűnüldözők és olyanok, aki számára haláluk pillanatában sem adatik meg a felismerés, hogy bármi közül lehetne az eseményekhez. Bell, az öreg seriff utolsó küldetése ez nyomozás. Ellenfele Chigurh, a gyilkológép. Brutálisan és kevés szóval ő. Az ő háborújukba keveredik bele egy fiatalember vadászat közben, mikor véletlenül bűnözők hulláiba botlik, és annyi pénzbe, amennyivel bármilyen élet mindenestől megváltoztatható. A pénz és az ő nyomába szegődik Chigurh. McCarthynek sikerül sokkoló erővel ábrázolni ezt a roncs világot és "hőseinek" sajátosan durva nyelvét.

Beautiful Creatures – Kami Garica and Margaret Stohl – 1960 Ft

Egy városban, ahol ritkán érik meglepetések az embert, egy titok mindent megváltoztathat. Volt egy átok. Volt egy lány. A végén pedig ott volt egy sárgódör. Lena Duchannes-hoz fogható lányt még nem láttak. A középiskola új diákja mindent megtesz azért, hogy különleges képességeit és a családját sújtó évszázados átkot eltitkolja a városka vaskalapos polgárai és diáktársai előtt. Azonban az elfeledett Dél vadon burjánzó kertjeiben, romos temetőiben nincs az a titok, ami örökre titok maradhatna. Ethan Wate számolja a napokat az érettségiig, miután nem csak a középiskolának, de Gatlinnek is búcsút akar mondani. Hónapok óta egy gyönyörű lány kísért az álmaiban. Amikor Lena beköltözik a város legrégebbi ültetvényére, Ethan megmagyarázhatatlan vonzódást érez iránta. Elszántan kutatni kezdi a kettejük közötti titokzatos kapcsolat eredetét.

Betrayal – Danielle Steel – 1835 Ft

Tallie Jones még csak harminckilenc éves, de máris valóságos hollywoodi legendának számít. Szenvedélyes rendező, filmjei sorra kasszasikert hoznak, többször jelölték már Golden Globe- és Oscar-díjra is. Tallie élhal a munkájáért, de a legkevésbé sem szereti a vele járó felhajtást és nem sokat törődik az álmogyár intrikáival sem. Rendkívül erős kötelék családjához. Tallie bizalmasainak körét hűséges személyi titkárnője, Brigitte Parker zárja, akivel remekül kiegészítik egymást. Miközben Tallie legújabb filmjének forgatására készül, váratlanul repedezni kezd a csillogó felszín. Egy rutinellenőrzés során kiderül, hogy a nő pénzügyei körül nincs minden rendben. Az egyre megrázóbb felismerések nyomán nyilvánvalóvá válik, hogy a Tallie-hoz közel álló emberek közül valaki folyamatosan visszaél a bizalmával. Tallie élete egy csapásra lidércnyomássá változik, s arra kényszerül, hogy csapdát állítson egy elszánt ragadozónak, aki a gyilkosságtól sem riad vissza.

A kötetek megvásárolhatók:

Librotrade Kft.

1173 Budapest, Pesti út 237.
Tel.: 254-0273 • Fax. 257-7472
E-mail: books@librotrade.hu
Honlap: www.librotrade.hu

Famulus Könyvesbolt

1137 Budapest, Újpest rakpart 6.
Tel.: 349-3656 • Fax. 288-0769
E-mail: famulus@chello.hu
Honlap: www.famuluskonyv.hu